

Актуальні питання розвитку Збройних Сил

УДК 355.02

DOI: 10.30748/zhups.2018.55.04

Р.А. Момот¹, А.М. Терещенко¹, А.М. Андрієнко²

¹ Національний університет оборони України ім. І. Черняхівського, Київ

² Національна академія сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного, Львів

УКРАЇНА ТА МІЖНАРОДНА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА КРАЇН-ПАРТНЕРІВ У ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ГАЛУЗІ

У статті обґрунтована актуальність дослідження особливостей надання Україні міжнародної матеріально-технічної допомоги (МТД) з боку країн-партнерів, обумовленої складними політичними, економічними та безпековими обставинами, які склалися внаслідок агресії Російської Федерації (РФ) і поставили нашу державу на шлях вимушеного її запозичення. Проведено аналіз існуючої міжнародної та вітчизняної нормативно-правової бази, яка регламентує підстави для надання МТД та механізм її реалізації для забезпечення потреб Збройних Сил (ЗС) України та військових формувань держави. Розглянуто: історичні витоки та підґрунтя міжнародного військового співробітництва; механізм імплементації та хронологію реалізації програм і проектів міжнародної допомоги Україні у військовій сфері; порядок координації заходів, пов'язаних із залученням, наданням та ефективним використанням міжнародної допомоги; розподіл функціональних повноважень між міністерствами та іншими органами державної влади при здійсненні реєстрації проектів та забезпеченні формування стратегічних і щорічних програм МТД відповідно до пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку держави. Відповідно до умов реалізації програм МТД США, наведені показники фінансування України за програмами FMF (Foreign Military Financing), ERI (European Reassurance Initiative) і USAI (Ukraine Security Assistance Initiative) за 2015-2017 роки, а також суми коштів та приблизний перелік військового майна і обладнання, наданих іншими країнами-партнерами за аналогічний період. Показано, що незважаючи на суттєвий розмір наданої допомоги, саме реформа оборонно-промислового комплексу (ОПК) України і нарощування воєнного потенціалу військових формувань держави розглядаються США як основа для успішної протидії російській агресії. Отримані результати доцільно використовувати для визначення доцільного варіанту забезпечення реального підвищення бойового потенціалу Українського війська.

Ключові слова: країни-партнери, матеріально-технічна допомога, оборонно-промисловий комплекс, реалізація програм, бойовий потенціал, показники фінансування, протидія агресії.

Вступ

Постановка проблеми. Підтримання обороноздатності країни з урахуванням складних політичних, економічних та безпекових обставин, які склалися внаслідок агресії Російської Федерації (РФ), ставить Україну на шлях вимушеного запозичення міжнародної матеріально-технічної допомоги (МТД) з метою підтримання у боєздатному стані Збройних Сил (ЗС) України та інших силових структур, а також нарощування воєнного потенціалу держави. Однак, щоб усвідомити сутність зазначеного, слід переконатись у тому, що надання міжнародної МТД дійсно є принципово вимушеним кроком. У зв'язку з цим актуальним є розгляд питань порівняльного аналізу можливостей країн-партнерів щодо надання Україні міжнародної МТД з можливостями вітчизняного оборонно-промислового комплексу (ОПК), з метою визначення більш доцільного варіанту їх реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальновідомо, що ЗС України розпочали проведення Антитерористичної операції з озброєнням та війсь-

ковою технікою (ОВТ), виробленими на підприємствах ОПК колишнього СРСР. Водночас, підґрунтя міжнародного військового співробітництва було закладене ще за часів отримання незалежності Україною як суверенною державою, про що свідчить укладена у травні 1992 року між урядами України та США Угода про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво. У грудні 1999 року була укладена чергова Угода урядами України та США щодо реалізації програм та проектів міжнародної допомоги у військовій сфері, ратифікована Законом України №2079-III від 02 листопада 2000 року [1]. Слід зазначити, що ці заходи продовжують здійснюватися з боку країн-партнерів і на сьогоднішній день.

У зв'язку з цим сформульована наступна **мета статті:** провести порівняльний аналіз можливостей країн-партнерів щодо надання Україні міжнародної МТД з можливостями вітчизняного ОПК, оцінити їх переваги та недоліки та визначити доцільність реалізації в умовах сьогодення.

Виклад основного матеріалу

З метою координації заходів, пов'язаних із залученням, наданням та ефективним використанням міжнародної допомоги, Кабінет Міністрів України своєю Постановою № 153 від 15 лютого 2002 року затвердив створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу МТД [2], зі змінами [3–6]. Відповідно до положень зазначеної Постанови, Міністерство економіки (нині – Міністерство економічного розвитку і торгівлі) України є координатором діяльності, пов'язаної із залученням, використанням та моніторингом МТД, здійснює реєстрацію проектів та забезпечує формування стратегічних і щорічних програм МТД відповідно до пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку. На підставі зазначеного вище Міністром оборони України у квітні 2006 року введено в дію наказ, який регламентує порядок залучення, використання, обліку та моніторингу МТД у Міністерстві оборони (МО) України” [7]. Одним з важливих заходів щодо координації МТД в Україні стало підписання Президентом України Указу № 325 від 19 квітня 2007 року “Про приєднання до Паризької декларації щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги” та включення України до переліку країн, які приєдналися до зазначеної Декларації [8]. Також були підписані й інші угоди з країнами-партнерами з питань МТД. Однак, незважаючи на це, явної та дієвої підтримки України щодо МТД від країн, з якими було укладено угоди, не спостерігалось.

Тільки з початком Антитерористичної операції, з метою збереження територіальної цілісності України, небайдужі громадяни світу, держави Європейського співтовариства та держави-гаранти територіальної цілісності України (за винятком РФ, яка, порушивши Будапештський меморандум, трансформувалась у державу-агресора), розпочали кампанію щодо надання нашій державі МТД.

З метою формування та забезпечення реалізації військово-технічної політики у сфері військово-технічного співробітництва з іноземними державами в інтересах оснащення ЗС України сучасними зразками ОВТ й іншими товарами військового призначення, сприяння просуванню товарів ОПК на зовнішні ринки озброєнь, а також з питань державного експортного контролю наказом МО України від 2 квітня 2015 року №152 було створено Управління військово-технічного співробітництва та експортного контролю. У 2016 році за наказом МО України від 30 серпня 2016 року № 449 введено в дію Інструкцію про організацію залучення, використання, обліку та моніторингу міжнародної технічної допомоги в МО України та ЗС України [9]. Виконавчим органом у МО України та ЗС України з питань організації залучення, узагальнення та підготовки документів до державної реєстрації проектів (програм) МТД, підготовки

до підписання контрактів, ведення оперативного обліку контрактів на виконання проектів (програм) МТД, контролю за використанням МТД та її моніторингу визначено Центр забезпечення миротворчої діяльності та реалізації міжнародних договорів Збройних Сил України (Головного управління військового співробітництва та миротворчих операцій).

Міжнародна МТД у МО та ЗС України реалізується на підставі Угод між Урядами України та США про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво від 07.05.1992 року, а щодо реалізації програм та проектів міжнародної допомоги у військовій сфері – від 08.12.1999 року.

Разом з тим, у МО України та ЗС України здійснюється імплементація наступних програм міжнародної МТД.

Програма фінансування надання військової техніки, майна та послуг США іноземним державам, заснована у 1994 році. Фінансується Міністерством оборони США – Програма FMF (Foreign Military Financing);

Програма надання військової техніки, майна та послуг США для України під егідою Ініціативи з відновлення довіри в Європі, на підставі закону США № 113-291 “Закон про повноваження в галузі національної оборони на 2015 фінансовий рік”. Фінансується Міністерством оборони США – Програма ERI (European Reassurance Initiative);

Програма надання військової техніки, майна та послуг США для України під егідою Ініціативи зі сприяння безпеці в Україні, на підставі законів США № 114-92 “Закон про повноваження в галузі національної оборони на 2016 фінансовий рік”, № 114-113 “Закон про консолідацію повноважень в галузі національної оборони на 2016 фінансовий рік” та Програми розбудови можливостей країн-партнерів. Фінансується Міністерством оборони США – Програма USAI (Ukraine Security Assistance Initiative). Суми коштів, виділених за наведеними вище програмами, наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Показники фінансування програм матеріально-технічної допомоги Україні

Програма МТД	2015	2016	2017
Програма FMF США	45 млн. дол. США	85 млн. дол. США	42 млн. дол. США
Програма ERI	120 млн. дол. США	–	?
Програма USAI	–	250 млн. дол. США*	175 + 175 млн. дол. США

* в суму 250 млн. дол. США входить 20 млн. дол. США для Національної гвардії України та 2,5 млн. дол. США для Державної прикордонної служби України

Відповідно до умов реалізації програм МТД, американська сторона надає МО України та ЗС

Україні гранти для закупівлі обладнання, яке не може бути придбане на території України, а також не може бути застосоване при веденні збройної боротьби. Гранти надаються безкоштовно, без повернення та не у грошовому еквіваленті, а тільки майном або послугами, які придбані на території США [10].

Для звітування перед американськими податківцями та Урядом США щодо використання грантів, у рамках Програми FMF між МО України та МО США укладаються відповідні контракти. З боку МО України фінансових витрат не передбачено за винятком митно-брокерських послуг під час ввезення майна на митну територію України, розвантажувально-завантажувальних робіт та плати за зберігання вантажів на вантажних терміналах.

Таким чином, з 2014 по січень 2017 року Україною від країн-партнерів отримано наступну МТД:

США – на загальну суму 161 879 538 дол. США, зокрема: радіолокаційні станції контрбатареїної боротьби AN/TPQ-48 – 20 к-тів; радіолокаційні станції контрбатареїної боротьби AN/TPQ-49 – 10 к-тів; радіолокаційні станції контрбатареїної боротьби AN/TPQ-36 – 6 к-тів; безпілотні літальні апарати RQ-11B Raven із запасними частинами – 24 к-ти (72 БПЛА); автомобілі на базі HMMWV різних типів – 135 од.; радіостанції HarrisFalcon III різних типів; прилади нічного бачення різних типів; польовий шпиталь EMEDS; речове, продовольче та медичне майно та обладнання;

Канада – 32 тонни гуманітарної допомоги (шоломи, бронежилети, балістичні окуляри, медичні аптечки, спальні мішки, намети на суму 5 000 000 канадських доларів (\$ 4,5 млн.);

Німеччина – 50 міношукачів та інше інженерне обладнання на суму 100 000 євро;

Великобританія – 2000 шоломів марки 6, 150 шоломів з вмонтованими приладами нічного бачення, 200 GPS-навігаторів, 220 захищених ноутбуків, 1000 пакетів першої медичної допомоги на суму 800 000 фунтів стерлінгів (1 300 000 доларів США);

Литва – елементи озброєння: 150 тонн боєприпасів для АК-47 на суму 50 000 000 літів (17,8 млн доларів США);

Словаччина – електрогенератори і комплекси освітлення, медичні матеріали на суму 380 000 євро.

Крім того, до України від США, Канади та Нідерландів з 2014 по початок 2017 року поставлено не менше, ніж на 10 000 000 доларів інженерного обладнання (сигнальні міни, телескопічні маніпулятори, індивідуальне захисне спорядження, міношукачі, водозахисне обладнання, системи дистанційного розмінування та керування підриванням, генератори). Загалом, за три роки Україна отримала близько 3 млрд. гривень військової допомоги.

Слід зазначити, що з 2014 року й інші країни світу постачали Україні техніку, обмундирування і медичне обладнання, необхідні для протидії російській агресії. Так, Китай надав Україні медичне обладнання; Туреччина – індивідуальне спорядження і обмундирування, а також медичне обладнання; Нідерланди – електрогенератори, індивідуальне спорядження і обмундирування. Від Іспанії Україна отримала бронежилети і кевларові шоломи; від Чехії й Албанії – індивідуальне спорядження і обмундирування; від Литви – медичне обладнання та обмундирування. Норвегія, Латвія, Японія і Данія допомогли Україні медичним обладнанням. Допомогу також надавала й низка інших країн, однак не всю інформацію щодо МТД Україні можна висвітлювати в пресі, тому що деяка інформація є конфіденційною і не підлягає оприлюдненню.

Міністр оборони України 22 січня 2017 року закликав президента США Дональда Трампа продовжити надання політичної й військової допомоги Україні. За його словами, допомогу Україні надають 18 країн, у тому числі США, Велика Британія, Канада і Литва. З 2014 року вартість військової допомоги США Україні склала понад 1,3 мільярда доларів з урахуванням вартості навчань та обладнання. У грудні 2016 року Конгрес США схвалив бюджет Пентагону на 2017 рік, що передбачав виділення 350 мільйонів доларів військової допомоги Україні, що на 50 мільйонів більше, ніж у 2016 році. Документ передбачав надання Україні летальної зброї, а також розширення військової допомоги за рахунок поставок засобів технічної підтримки для розробки цілісної системи моніторингу державного кордону України і допомоги в підготовці штабних офіцерів і вищого військового командування ЗС України. 22 вересня палата представників Конгресу США одностайно схвалила закон H.R.5094 про підтримку стабільності та демократії в Україні, положення якого передбачають, серед іншого, можливість передачі Україні летальних оборонних систем озброєнь. Однак, можливість захоплення РФ сучасної американської техніки (озброєння) була і залишається одним із аргументів проти надання Україні летального оборонного озброєння.

Отже, у 2017 році акцентовано увагу на поставці до ЗС України МТД нелетальної дії, а саме:

складові для автомобілів підвищеної прохідності типу HMMWV (запасні частини, допоміжне обладнання, технічна документація, а також дворічне технічне обслуговування автомобілів HMMWV). До речі, протягом 2017 року було поставлено 40 машин цього класу медичного призначення [11];

медичне обладнання та матеріали для забезпечення функціонування стаціонарних шпиталів (обладнання для 3-х хірургічних лабораторій, 5-ти фізіотерапевтичних кабінетів, 2 500 комплектів першої

допомоги для санінструкторів, 25 000 індивідуальних аптечок, 5 рентгенівських апаратів, 20 дефібриляторів, 10 приладів діагностики організму);

медичне обладнання та матеріали для забезпечення функціонування польового шпиталю (10 носилок з жорстким корпусом, 10 евакуаційних носилок, 900 комплектів медичного одягу, 900 аптечок першої допомоги тощо);

система мобільного телевізійного та радіомовлення для забезпечення ведення інформаційних операцій (4 системи мобільного радіо- та телевізійного мовлення, 2 одиниці 15 Kw та 4 одиниці 5 Kw генераторів, 35 захищених ноутбуків, офісне обладнання);

обладнання для створення Автоматизованої системи управління на основі електронної системи обміну інформацією (мережеве обладнання та допоміжні системи для створення Автоматизованої системи управління на основі електронної системи обміну інформацією за напрямками: центр оперативного реагування на інциденти кібернетичної безпеки (CSOC), центр оперативного управління (C2C), інформаційна система логістичного забезпечення (LIS), медична інформаційна система (MIS), система оперативного управління для командування сил спеціальних операцій);

обладнання для забезпечення заходів підготовки у 197 Центрі підготовки сержантського складу: (10 ранцевих 20W KX радіостанцій, 50 ручних GPS Garmin E-Trex та 300 приладів нічного бачення AN/PVS-7B, 200 транспортивів, 200 магнітних компасів, 20 індивідуальних тентів, 10 палаток із розрахунку на відділення);

обладнання для забезпечення заходів підготовки на Міжнародному центрі миротворчості та безпеки (113 ручних GPS, 75 ручних УКХ радіостанцій, 30 ручних відеокамер, 100 бронезилетів, 120 кевларових шоломів, 200 рюкзаків, 10 комплектів ручних інструментів, захисного одягу);

обладнання для забезпечення заходів підготовки сил спеціальних операцій: 70 ручних УКХ радіостанцій, 30 ранцевих KX радіостанцій, 100 приладів нічного бачення AN/PVS-14, 10 міношукачів, 4 генератори на 5 Kw, 53 захищених ноутбуків, офісне обладнання (проектори, принтери, роутери).

Необхідно відмітити, що Канада додала Україну до списку країн, до яких дозволяється експортувати канадську автоматичну зброю (летальну зброю) про, це зазначив 22 вересня 2017 року прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо.

В кінці 2017 року президент США Дональд Трамп підписав проєкт оборонного бюджету США на 2018 рік, у якому передбачено виділення 350 млн. доларів на надання Україні допомоги у сфері безпеки і заходів щодо протидії російській агресії. Також, президент США Дональд Трамп дав згоду на комерційний продаж Україні стрілецької зброї та проти-

танкового ракетного комплексу FGM – 148 Javelin, самозарядних великокаліберних снайперських гвинтівків M 107A1 фірми Barrett та боеприпасів і аксесуарів до них.

Водночас слід зазначити, що виникають суттєві ускладнення зі зберіганням вантажів на складах Державного підприємства “Міжнародний аеропорт “Бориспіль”, так як близько 80% з них переміщується через зазначений аеропорт. Крім того, наказом генерального директора аеропорту “Бориспіль” від 07 жовтня 2016 року №01-07-98 введено в дію нові Правила застосування тарифів на вантажному терміналі, у яких скасовані пільги за зберігання вантажів з МТД. Відповідно до нових Правил, безкоштовне зберігання вантажу на вантажному терміналі складає 3 доби. У подальшому 3 грн. – за один кілограм вантажу за перших 10 діб зберігання, 4 грн. – за других 10 діб та 5 грн. – за подальший термін зберігання. Якщо вартість зберігання перевищить вартість вантажу, вантаж знищується.

Враховуючи практику, яка склалась щодо отримання вантажів з МТД, термін їх зберігання в середньому складає 15–17 діб. У зв'язку з тим, що великий відсоток вантажів надходить декількома партіями, без повідомлення відправника, без товаросупровідних документів на вантаж або з розбіжностями з попередньо поданими документами, це, у свою чергу, призводить до переопрацювання дозвільних документів для здійснення митного оформлення. Внаслідок цього ЗС України несуть значні нецільові витрати бюджетних коштів, а саме головне – виникає непорозуміння з боку країн-партнерів.

Необхідно зазначити, що МТД, надана Україні іноземними країнами-партнерами, мала дуже великий політичний ефект на самому початку російської інтервенції, коли здавалося, що Україна залишилася один на один з ядерною державою. Проте, усі країни намагалися не переходити певну межу, щоб не спровокувати РФ на більш жорсткі методи ведення бойових дій на Донбасі. Більше того, якщо до початку війни ми могли спокійно купувати в Європі вузли, агрегати та комплектуючі для ремонту бронетехніки, то після її початку ситуація вкрай ускладнилася.

Для України головним пріоритетом на цей час стало збереження нинішнього рівня підтримки як такої. Адже, починаючи з 2016 року, такі великі донори МТД як Канада, Великобританія, США починають переносити акценти все більше в бік допомоги щодо реформування сектору безпеки України як такого і зменшення наголосу на передачі обладнання (озброєння). Заступник міністра оборони США Роберт Ворк під час зустрічі з керівником Міністерства закордонних справ України Павлом Клімкіним 15 лютого 2017 року зробив наголос саме на такому баченні перспектив взаємодії з Україною [12]. Саме

реформа ОПК і нарощування воєнного потенціалу військових формувань держави розглядаються США як основа для успішної протидії російській агресії. Не в останню чергу це пов'язано з тим, що надання МТД визначалося як пріоритет у короткостроковій перспективі, доки промисловість України зможе почати задовольняти потреби як у нелетальному, так і в летальному озброєнні.

Висновки

На думку авторів, зазначені обставини змусили Україну зробити ставку саме на власні сили. Звідси випливає, що реальне підвищення бойового потенціалу Українського війська ґрунтується на використанні можливостей “Укроборонпрому”, тобто власного ОПК.

Таким чином, основний пріоритет у формуванні та розбудові ЗС України покладається на залучення вітчизняного ОПК країни для переоснащення армії новими та модернізованими зразками ОВТ. Адже практика показує, що та МТД (озброєння), яка передається Україні, проходить модифікацію в таких межах, щоб українська сторона не могла їх використанням привести до ескалації конфлікту з РФ.

Напрямом подальших досліджень може бути відтворення авторами матеріалу щодо роботи власного ОПК, спрямованого на задоволення сучасних потреб ЗС України та інших військових формувань держави.

Список літератури

1. Закон України №2079-III від 02 листопада 2000 року “Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо реалізації програм та проєктів міжнародної допомоги у військовій сфері”. – 2000. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2079-14>.
2. Постанова Кабінету Міністрів України №153 від 15 лютого 2002 року “Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги”. – 2002. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-п>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України №553 від 05 серпня 2015 року “Про внесення змін до Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги”. – 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/553-2015-п/paran11#n11>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України №129 від 10 березня 2017 року “Про внесення змін до Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги”. – 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/129-2017-п/paran9#n9>.
5. Постанова Кабінету Міністрів України №687 від 13 вересня 2017 року “Про внесення змін до Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги”. – 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/687-2017-п/paran32#n32>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України №629 від 28 серпня 2013 року “Про внесення змін до Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги”. – 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/629-2013-п/paran35#n35>.
7. Наказ Міністра оборони України від №169 03.04.2006 року “Порядок залучення, використання, обліку та моніторингу міжнародної технічної допомоги у Міністерстві оборони України”.
8. Указ Президента України від 19 квітня 2007 року №325 “Про приєднання України до Паризької декларації щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги”. – 2007. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/325/2007>.
9. Наказ Міністра оборони України від 30.08.2016 року №449 “Про затвердження Інструкції про організацію залучення, використання, обліку та моніторингу міжнародної технічної допомоги в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України” [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1270-16>.
10. У Вашингтоні повіяли вітри змін щодо постачання зброї Україні // Christian Science Monitor. – 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrainian.voanews.com/a/letalna-zbroya/4051145.html>.
11. Для потреб медслужби Збройних Сил поставлено 30 броньованих МТ-ЛБ С, 100 санітарних авто “Богдан”, отримано 40 медичних ХАММЕРів. – 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/dlya-potreb-medsluzhbi-zbrojnih-sil-postavleno-30-bronovanih-mt-lb-s-100-sanitarnih-avto-bogdan-otrimano-40-medichnih-hammeriv>.
12. Від сухпайків до... Чим союзники допомагають Україні останні три роки / Белесков М. // Главком. – 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://glavcom.ua/publications/vid-suhpaykiv-i-do-chim-soyuzniki-dopomagayut-ukrajini-ostanni-tri-roki-412847.html>.

References

1. Zakon Ukrainy (2000), №2079-III vid 02 lystopada “Pro ratyfikatsiiu Uhody mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Spoluchenykh Shtativ Ameryky shchodo realizatsii prohram ta proektiv mizhnarodnoi dopomohy u viiskovii sferi” [On ratification of the Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the United States of America on implementation of international military assistance programs and projects], www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2079-14 (accessed 10 January 2018).
2. Kabinet Ministriv Ukrainy (2002), Postanova № 153 vid 15 liutoho “Pro stvorennia yedynoi systemy zaluchennia, vykorystannia ta monitorynhu mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy” [On creation of unified system for the involvement, use and monitoring of international technical assistance], www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-п (accessed 10 January 2018).

3. Kabinet Ministriv Ukrainy (2015), Postanova № 553 vid 05 serpnia "Pro vnesennia zmin do Poriadku zaluchennia, vykorystannia ta monitorynhu mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy" [On amendments to the procedure of involvement, use and monitoring of international technical assistance], [www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/553-2015-n-paran11#n11](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/553-2015-n-paran11#n11) (accessed 10 January 2018).
4. Kabinet Ministriv Ukrainy (2017), Postanova № 129 vid 10 bereznia "Pro vnesennia zmin do Poriadku zaluchennia, vykorystannia ta monitorynhu mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy" [On amendments to the procedure of involvement, use and monitoring of international technical assistance], <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/129-2017-n-paran9#n9> (accessed 10 January 2018).
5. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy (2017), №687 vid 13 veresnia "Pro vnesennia zmin do Poriadku zaluchennia, vykorystannia ta monitorynhu mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy" [On amendments to the procedure of involvement, use and monitoring of international technical assistance], <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/687-2017-n-paran32#n32> (accessed 10 January 2018).
6. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy (2013), № 629 vid 28 serpnia "Pro vnesennia zmin do Poriadku zaluchennia, vykorystannia ta monitorynhu mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy" [On amendments to the procedure of involvement, use and monitoring of international technical assistance], <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/629-2013-n-paran35#n35> (accessed 10 January 2018).
7. Nakaz Ministra obrony Ukrainy (2006), № 69 vid 03.04.2006 "Poriadok zaluchennia, vykorystannia, obliku ta monitorynhu mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy u Ministerstvi obrony Ukrainy" [The procedure for the attraction, use, registration and monitoring of international technical assistance at the Ministry of Defense of Ukraine], (accessed 17 January 2018).
8. Ukaz Prezydenta Ukrainy (2006), № 325 vid 19 kvitnia "Pro pryiednannia Ukrainy do Paryzkoj deklaratsii shchodo pidvyshchennia efektyvnosti zovnishnoi dopomohy" [On Ukraine's accession to the Paris Declaration on improving external assistance effectiveness], <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/325/2007> (accessed 18 January 2018).
9. Nakaz Ministra obrony Ukrainy (2016), № 449 vid 30.08.2016 "Pro zatverdzhennia Instruktzii pro orhanizatsiiu zaluchennia, vykorystannia, obliku ta monitorynhu mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy v Ministerstvi obrony Ukrainy ta Zbroinykh Sylakh Ukrainy" [On approval of the Instruction on the organization of the involvement, use, registration and monitoring of international technical assistance in the Ministry of Defense of Ukraine and the Armed Forces of Ukraine], <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1270-16> (accessed 24 January 2018).
10. (2017), "U Vashynhtoni poviialy vitry zmin shchodo postachannia zbroi Ukraini" [In Washington, there were winds of change in arms supply to Ukraine], Christian Science Monitor, <https://ukrainian.voanews.com/a/letalna-zbroya/4051145.html> (accessed 31 January 2018).
11. (2018), "Dlia potreb medsluzhby Zbroinykh Syl postavleno 30 bronovanykh MT-LB S, 100 sanitarnykh avto "Bohdan", otrymano 40 medychnykh KHAMMERiv" [For the needs of the Armed Forces of the Armed Forces, 30 armored MT-LB C, 100 "Bohdan" sanitary cars were delivered, 40 medical HAMMERS were received], <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/dlya-potrebm-medsluzhbi-zbrojnih-sil-postavleno-30-bronovanih-mt-lb-s-100-sanitarnih-avto-bogdan-otrimano-40-medichnih-hammeriv> (accessed 31 January 2018).
12. Bielieskov, M. (2017), "Vid sukhpaikiv do... Chym soiuznyky dopomahaiut Ukraini ostanni try roky" [From MR's to ... What way are the allies helping Ukraine for the last three years], Hlavkom, <https://glavcom.ua/publications/vid-suhpaykiv-i-dochim-soyuzniki-dopomagayut-ukrajini-ostanni-tri-roki-412847.html> (accessed 31 January 2018).

Надійшла до редколегії 13.02.2018

Схвалена до друку 20.02.2018

Відомості про авторів:

Момот Роман Анатолійович

кандидат технічних наук
старший науковий співробітник
провідний науковий співробітник
Національного університету оборони України
ім. І. Черняхівського,
Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-9483-2243>
e-mail: mrrmm@meta.ua

Терещенко Анатолій Миколайович

кандидат технічних наук професор
професор кафедри
Національного університету оборони України
ім. І. Черняхівського,
Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-1757-6183>
e-mail: tteerreekk@ukr.net

Information about the authors:

Roman Momot

Candidate of Technical Sciences
Senior Research
Lead Researcher
of National Defence University of Ukraine
named after Ivan Cherniakhovskui,
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-9483-2243>
e-mail: mrrmm@meta.ua

Anatoliy Tereschenko

Candidate of Technical Sciences Professor
Professor of Department
of National Defence University of Ukraine
named after Ivan Cherniakhovskui,
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-1757-6183>
e-mail: tteerreekk@ukr.net

Андрієнко Анатолій Михайлович

кандидат технічних наук
старший науковий співробітник
начальник кафедри
Національної академії сухопутних військ
ім. гетьмана П. Сагайдачного
Львів, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-7018-3784>
e-mail: tank-1974@ukr.net

Anatoliy Andriienko

Candidate of Technical Sciences
Senior Research
Chief of Department
of Hetman Petro Sahaidachnyi
National Army Academy,
Lviv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-7018-3784>
e-mail: tank-1974@ukr.net

**УКРАИНА И МЕЖДУНАРОДНАЯ МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКАЯ ПОМОЩЬ СТРАН-ПАРТНЁРОВ
В ВОЕННО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ**

Р.А. Момот, А.Н. Терещенко, А.М. Андриенко

В статье обоснована актуальность исследования особенностей предоставления Украине международной материально-технической помощи (МТП) со стороны стран-партнёров, обусловленной сложными политическими, экономическими и обстоятельствами безопасности, которые сложились вследствие агрессии Российской Федерации (РФ) и поставили нашу страну на путь умышленного её заимствования. Проведён анализ существующей международной и отечественной нормативно-правовой базы, которая регламентирует основания для предоставления МТП и механизм её реализации для обеспечения потребностей Вооружённых Сил (ВС) Украины и военных формирований государства. Рассмотрены: исторические истоки и базис международного военного сотрудничества; механизм имплементации и хронология реализации программ и проектов международной помощи Украине в военной сфере; порядок координации мероприятий, связанных с привлечением, предоставлением и эффективным использованием международной помощи; распределение функциональных полномочий между министерствами и другими органами государственной власти при осуществлении регистрации проектов и обеспечении формирования стратегических и ежегодных программ МТП в соответствии с приоритетными направлениями социально-экономического развития страны. В соответствии с условиями реализации программ МТП США, приведены показатели финансирования Украины по программам FMF (Foreign Military Financing), ERI (European Reassurance Initiative) и USAI (Ukraine Security Assistance Initiative) за 2015-2017 года, а также суммы средств и приблизительный перечень военного имущества и оборудования, предоставленных другими странами-партнёрами за аналогичный период. Показано, что несмотря на существенный размер предоставленной помощи, именно реформа оборонно-промышленного комплекса (ОПК) Украины и наращивание военного потенциала военных формирований страны рассматриваются США как основа для успешного противодействия российской агрессии. Полученные результаты целесообразно использовать для определения рационального варианта обеспечения реального повышения боевого потенциала Украинской армии.

Ключевые слова: страны-партнёры, материально-техническая помощь, оборонно-промышленный комплекс, реализация программ, боевой потенциал, показатели финансирования, противодействие агрессии.

**UKRAINE AND INTERNATIONAL MATERIAL TECHNICAL ASSISTANCE OF PARTNER COUNTRIES
IN THE MILITARY AND TECHNICAL INDUSTRY**

R. Momot, A. Tereschenko, A. Andriyenko

The relevance of research the peculiarities of international material and technical assistance to Ukraine by the partner countries is substantiated in the article, due to the complex political, economic and security circumstances that arose as a result of the Russian Federation (RF) aggression and put our state in the path of forced borrowing. It is analysed the existing international and domestic legal and regulatory framework, which regulates the grounds for the material and technical assistance and the mechanism for its implementation, to meet the needs of the Armed Forces of Ukraine and military formations of the state. Considered: historical sources and the basis of international military cooperation; the implementation mechanism and timeline of programs and projects of international assistance to Ukraine in the military sphere; the order of measures coordination related to the attraction, provision and effective use of international assistance; the division of functional competencies between ministries and other public authorities in the process of registration of projects and ensuring the formation of strategic and annual programs of material and technical assistance in accordance with the priority directions of socio-economic development of the state. According to the conditions for the implementation of the United States assistance programs, the indicators of financing of Ukraine under the programs of the FMF (Foreign Military Financing), ERI (European Reassurance Initiative) and USAI (Ukraine Security Assistance Initiative) for 2015-2017 are given, as well as the amount of funds and the approximate list of military assets and equipment provided by other partner countries over the same period. It is shown that despite of the substantial amount of provided assistance, the reform of the Ukrainian Defense Industry Complex and the build-up the military potential of state military formations are considered by the United States as the basis for successful counteraction to Russian aggression. The obtained results should be used to determine the feasible option to ensure a real increase in the combat capability of the Ukrainian Army.

Keywords: partner countries, material and technical assistance, defense-industrial complex, implementation of programs, combat potential, indicators of financing, counteraction to aggression.